

Robotmens

Hij moet het boegbeeld worden van 'rechtsbuiten'. Zijn standpunten komen voortdurend in het nieuws. Maar wie is de mens **Geert Wilders**? 'Die man is net een machine.'

Vorige week leek het wel de wilde week van Wilders. De ex-querulant van de VVD vulde in zijn eentje ineens een heel gat op rechts. Vier zetels in de peilingen. Vanuit het niets. Dan negen! Elf! Niet vaak krijgt een politicus in het brandpunt van de aandacht zoveel emoties in zo'n korte tijd te verwerken. Dat maakt nieuwsgierig.

We willen de mens Wilders van dichtbij volgen, maar telefonisch krijgen we hem niet te pakken. In de krant lezen we dat hij te gast zal zijn in het tv-programma *Het Elfde Uur*, van Andries Knevel. Daar gaan we heen.

Vlak voor de uitzending komt hij binnen. Rode stropdas. Glimmende schoenen. Strak gezicht. Geen spoor van triomf over de peilingen, noch woede over de breuk met de VVD. Vreemd.

Na de uitzending wil een bus vol senioren uit Almelo met 'meneer Wilders' op de foto. Hij reageert op de verzoeken door als een pop te blijven staan. Als een man hem vraagt naar zijn standpunt over Israël, doet hij wel zijn mond open.

Frans Pasma van Dagblad De Limburger is ook in Hilversum om de politicus uit Venlo te volgen. Gedrieën stellen we ons aan Wilders voor. We vragen of hij deze week nog leuke dingen gaat doen waar we bij kunnen zijn. Er schiet hem niets te binnen. "Jullie hadden gisteren moeten komen. Toen moest ik op het Binnenhof van kamer verhuizen." Heeft hij plannen voor morgen? Hij moet in zijn agenda kijken. "Den Haag. Interviews. Beveiliging. Dat is voor jullie totaal niet interessant." We komen gewoon, delen we mee. Hij zegt geen ja en geen nee.

De volgende dag op het Binnenhof. Wilders zit op zijn kamer-tje met Frans van De Limburger. Omdat er niets te volgen valt, is Frans hem maar gaan interviewen. We gaan mee interviewen. Wilders heeft nu een blauwe stropdas. Hij praat over inhoudelijke zaken. We vragen naar het moment waarop hij beseft dat hij in de probleemzone was geraakt bij de VVD. "Dat was 's ochtends in de auto. Ik zette mijn telefoon aan en er stonden 28 berichten op waaruit bleek dat vanuit de fractie naar de pers was gelekt dat ik mocillijk lag." Heeft hij gevloekt? "Nee. Ik dacht: moet

dat zo?" Wie heeft hij het eerst gebeld nadat hij uit de VVD was gestapt? "Dat houd ik voor mezelf." Hoezo? "Nou, gewoon."

Opeens moet hij naar 'de beveiliging'. Daar mogen wij niet bij zijn. We kijken eens om ons heen. Op de tafel ligt een zalmroze boeket bloemen. Op het kaartje staat: "Welcome to the lonely hearts club band. Ali Lazrak." Er staat een koffiemok met het hoofd van George Bush en een potje ledercrème. In de kast liggen twee videobanden: *Politiek is niet voor bange mensen* en *Horsemen Without a Horse*. Boven op een open verhuiskast een envelop met het opschrift 'Vertrouwelijk'.

Wilders blijft maar weg. We vangen op dat hij een visje is gaan eten met een ex-medewerker. Ontloopt hij de pers? Een NRC Handelsblad-journaliste op de gang heeft inmiddels dikke enkels van het wachten. Ze heeft een afspraak met Wilders. Geen interview, zegt ze geheimzinnig. Het is 'een gesprek'. "Ik weet nog niet wat ik

Geert Wilders

met hem ga doen." Als Wilders eindelijk arriveert, negeert hij ons en stapt met de NRC-journaliste het kamertje in. De deur gaat dicht.

Een uur later lopen we hem per ongeluk tegen het lijf. Voor de VVD-rookkamer, een trapje verwijderd van zijn kamer. Hij trekt een wenkbrauw op. Bedeesd vraagt onze fotograaf of hij snel een foto mag maken. Wilders blijft staan. "Zo goed?" En hij loopt de rookkamer binnen. Een mentholsigaret later ziet hij ons weer. Hij zucht. "Nog een keer op de foto?" Hoofdschuddend beent hij weg. "Werkelijk! Werkelijk!" Volgens onze zuidelijke collega Frans heeft hij het helemaal met ons gehad. "In Limburg is 'werkelijk' de opperste uiting van verontwaardiging."

We begrijpen er niets van. Door zijn afhoudende houding maakt hij drammers van ons. Hij had ook nee tegen onze aanwezigheid kunnen zeggen. Maar dat deed hij ook niet.

Anderhalf uur later verschijnt hij weer op de gang. Hij lijkt

gekalmeerd. We vragen hem hoe hij omgaat met stress. "Dat gaat jullie niets aan." Is dat dan zo persoonlijk? Iedereen weet toch dat Zalm flippert en Dijkstal saxofoon speelt? "Ik blaas in elk geval niet op een trompet." Hij lacht in zichzelf. Is hij introvert? "Ik ben nuchter en rationeel, maar ook een gevoelsmens."

We zeggen dat hij onaangedaan lijkt nu de verkering met de VVD voorbij is. "Op de persconferentie heb ik gezegd: dit is een zwarte dag. Is dat niet emotioneel? Maar hoe het thuis ging en wie ik na de breuk als eerste belde... *Please!*" Hij begint over bladen die nu ineens zijn familie afbellen, op zoek naar uitspraken over hem. "Vind ik helemaal niet leuk."

Afgaande op zijn recht-door-zee-uitspraken dachten we een open persoon te ontmoeten. Maar bij elke niet strikt politieke vraag geeft hij consequent niet thuis. Dat zal hij toch niet kunnen volhouden. Beseft hij niet dat hij als kersverse leider van de Groep Wilders in ►

► de komende periode steeds meer vragen zal krijgen over zijn persoon? Vroeg of laat moet hij zulke vragen toch beantwoorden. Heeft hij daarover nagedacht? "Ik zie wel wat er op me afkomt."

Maar dan komt hij dus steeds terecht in dit soort situaties. Waarom heeft hij niet bij voorbaat gezegd dat hij geen zin heeft gevolgd te worden? "Ik heb me vanmiddag inderdaad ook al afgevraagd wat dit me eigenlijk oplevert." Hij lacht er een beetje bij. "Als ik niet meewerk, schrijven jullie toch wel over mij. En dan weet ik al helemaal niet wat ik kan verwachten." Dan lachen wij.

We vragen waar we hem morgen kunnen volgen. Hij zou het echt niet weten. Hij geeft alleen een interview aan de regionale zender L1 in Venlo. Hoe laat? "Ergens tussen twee en negen." Mogen we erbij zijn? "Geef me even wat lucht." Is het bij hem thuis? "Weet ik nog niet." Mogen we zijn adres alvast? "Nee, en ik sta ook niet in het telefoonboek, maar jullie hebben het vast in een minuut gevonden." Nu lijkt hij weer in zijn nopjes. "Het kan zijn dat ik jullie bel. Maar als ik niet bel, hoeft dat niet te betekenen dat ik het vergeten ben." Deze Wilders vinden we wel lollig.

Uiteraard wachten we het eventuele telefoontje niet af en reizen we de volgende ochtend naar Venlo, ook om in contact te komen met mensen die hem kennen. Op het Valuas College zat Geert in de jaren tachtig op school. We zijn net op tijd: de bakstenen kolos wordt gesloopt, en de conciërge is bijna vertrokken. Hij

geharkte buurt. Zijn zilveren sportwagen staat er nog niet. We zien wel een blonde dame met een boxer voor de ingang. "Wilders? Ja, ik ken hem van de lift. Dan zegt hij goeiedag. Meer niet. Een blonde dame met een rode bril in het haar komt erbij staan. "Ik ken hem uit de parkeergarage." Zijn auto staat achter de haren. Daar wisselen ze soms wat zinnen uit. "Als zijn vriendin er niet bij is, dan durft hij wat meer. Anders is het alleen 'hallo'. Maar daar is meneer Jansen."

Ze wijst naar een grijzende heer met een gevlekte hond. "Die vertelt wel." Inderdaad. Jansen weidt uit over het nieuwe alarmsysteem van de flat en de lockers in de hal, waar de C1000 de boodschappen kan achterlaten. Maar hij kent de vader van Geert Wilders goed. Hij heeft met hem gewerkt bij het kopieerbedrijf Océ. De oude Wilders was chef laboratorium. Had tien man onder zich. Gedreven werker. Aardig. Niet iemand die een grapje maakte. Maar de laatste tijd gaat het niet zo goed met vader. Gisteren hadden ze een uitje met gepensioneerde personeelsleden. Toen was de oude Wilders er niet bij. Niks voor hem.

Over de jonge Wilders weet Jansen dat hij een nieuwe auto heeft. "Een echte yppenbak." En dat hij niet kwam opdagen op de barbecue die Jansen heeft georganiseerd voor de flatbewoners. "Mijn stem heeft-ie!", bemoeit een oudere buurvrouw met getekende wenkbrauwen zich ertegenaan. Nee, dat van die stem heeft

Geert Wilders in het gebouw van de Tweede Kamer, na een pauze in de rookkamer

In de studio van radio L1 in Venlo – eigenlijk wilde hij niet komen

geeft telefoonnummers van leraren die aan Wilders les gegeven zouden hebben. Meneer Hoebbers van Engels zegt: "Als ik hem les heb gegeven, heb ik dat verdrongen. Hij is me in ieder geval nooit opgevallen." Dat laatste zegt meneer Van den Berg van geschiedenis ook. Maar hij heeft Geert een jaar of acht geleden nog gezien. "Toen was hij kandidaat voor de Tweede Kamer en bood hij ineens aan op school een politiek praatje te houden, wetende dat daar de lokale pers op afkwam. Wilders sprak volledig over de hoofden van de leerlingen heen. Ze snapt er niks van. Hij ramde alleen zijn standpunten erin, en vroeg de leerlingen niks. Ook haalde hij geen herinneringen op met zijn oud-leraren. Die man is net een machine."

Uiteraard waren we binnen de minuut achter het huisadres van Wilders. Het blijkt een modern flatgebouw in een aan-

ze niet persoonlijk tegen hem gezegd. Ze heeft een kaart in zijn brievenbus gestopt.

Telefoon. Het is Wilders. "Zijn jullie al in Venlo? Vertrouwen jullie me niet? Ik heb toch gezegd dat ik zou bellen als ik weg zou rijden uit Den Haag." Hij meldt dat hij tussen zeven en half acht in de studio is van L1.

Dat duurt nog wel even. Het is borreltijd. We gaan op zoek naar het stamcafé van Wilders, maar uit navraag blijkt dat de meeste Venlonaren niet eens weten dat deze beroemdheid in hun stad woont. De ober van een terras zegt: "Ga eens naar 't Versierhoes in de Jodenstraat. De eigenaar Geer van de Veer kent iedereen." Het blijkt een feestwinkel, en Geer een grote man die eruitziet als kabouter Plop. Erg vrolijk is hij niet: "Wie is het niet eens met Wilders? Maar je kunt zijn ideeën niet hardop uitspreken, want

dan speel je met je leven." De laatste keer dat Geer van de Veer hem zag, was op het standwerkersconours. Toen zat Wilders in de jury en had hij twee bodyguards om zich heen.

Geer kent Wilders van de 'Boérebroélof', het afsluitende onderdeel van het carnaval. "Nee, dan draagt hij geen gekke kleren en is zijn gezicht niet geschminkt. Dan gaat hij op chic." Heeft Wilders weleens wat in de feestwinkel gekocht? "Alleen een slinger."

Het loopt tegen zevenen. Op deze koopavond klinken overal orkestjes. We gaan de studio binnen. Daar zitten Peter en Nico van L1 al vanaf twee uur op Wilders te wachten. Ze vragen ons hoe coöperatief Wilders is. Zelf wilden ze met hem tijdens het interview door de stad wandelen om een beetje interactie te krijgen tussen hem en de mensen op de straat. "Hij had geen zin." Eigenlijk wilde hij helemaal niet komen. Nico heeft hem eindeloos moeten bellen.

Pas tegen negenen komt Wilders aanzetten. Hij draagt een gele stropdas. We vragen hem wat hij vandaag heeft gedaan. "Een heleboel vreemde interviews. Ze wilden weten wat ik thuis in de boekenkast heb staan. Wat moet ik antwoorden op dat soort vragen?"

Het voorgesprekje van de tv-opname gaat in dialect. Hij wil weten of we dat kunnen verstaan. Als we zeggen van niet, lacht hij. "Mooi zo."

Voor de camera van L1 draait hij weer de riedel af die hij de hele

meer van de mens Wilders willen zien. Peter zegt: "Hij gaf nog net wel antwoord op de vraag wat hij ging doen vanavond." En? vragen we. "Hij zei dat hij nog even de post ging doornemen. Maar niet te lang. Anders werd zijn vrouw boos."

Met het hele gezelschap minus Wilders gaan we naar het journalistencafé Take Five op de Passage. We blijken niet de enigen die hem een vreemde snuiter vinden. Een gemeenteraadslid van GroenLinks zegt: "Op de boerenbruiloft gaat hij nooit tussen het gewone volk staan. Hij loopt linea recta naar zijn VVD-vriendjes." De enige journalist die weleens bij hem binnen is geweest, zegt: "Hij heeft een steriel interieur. Net een meubeltoonzaal." Nog iemand: "En dat kapsel. Heel on-Limburgs, zo opvallend." Nico van L1: "Ach, dat is nog een restant uit de jaren tachtig. Toen had iedereen het zo."

Maar hoe goed kennen ze hem hier in Venlo eigenlijk? Niemand zag hem in al die jaren ooit dronken, zelfs niet op het carnaval. Niemand heeft hem ooit met zijn vrouw gezien. Een journalist zegt dat hij al zeker acht jaar regelmatig met Wilders contact heeft. Maar heeft Wilders hem ooit een persoonlijke vraag gesteld? "Nee, dat niet."

Het beeld van Wilders wordt steeds vreemder. Zeker na de nodige biertjes. Volgens de een is er sprake van een typisch geval van overcompensatie, omdat de echte Wilders juist heel verlegen

In de parkeergarage bij radio L1, Venlo – 'döbbel geveul'

week al afdraait. Het enige persoonlijke dat uit zijn mond komt, is dat hij over deze wankelende periode tussen eenzaamheid en glorie een 'döbbel geveul' heeft. Op de door ons ingefluisterde vraag van Peter hoe Wilders met stress omgaat, zegt hij 'dat hij denkt dat slapen voor hem de manier is om met stress om te gaan'.

Wilders vertrekt zonder ons en Frans van Dagblad De Limburger een hand te geven. "Slapen," horen we hem zeggen. "Ik ga alleen nog maar slapen de komende dagen." We begrijpen dat we niet bij hem in bed kunnen gaan liggen. Qua volgen dan.

Nico en Peter laten Wilders uit. Als ze terugkomen, zeggen ze: "Hij begreep echt niet wat HP/De Tijd van hem wilde. Ik heb hem verteld dat jullie hoopten op iets persoonlijks. Dat hij dat niet snapt." De jongens van L1 hadden zelf bij het interviewen ook iets

zou zijn. Volgens de ander zou de gesloten Wilders met gemak de perfecte moord kunnen plegen.

"Ja, ik ben een vriend van Geert," zegt Mark Verheijen de volgende ochtend. Mark is de fractievoorzitter van de VVD in Venlo. We hebben een afspraak met hem gemaakt omdat de journalisten in Take Five vertelden dat hij de enige is die door Wilders in vertrouwen wordt genomen. Mark zit in Café Centraal, de plek waar hij en Wilders weleens in het weekend een biertje drinken. Heeft Wilders nog andere vrienden? Dat weet Mark niet. Doet Wilders aan sport? "Als dat zo is, dan weet hij dat goed te verbergen." Hoe zou hij Wilders omschrijven? "Rechtlijnig, oprecht en enorm principieel." Wat is het meest persoonlijke dat hij weet van Wilders? "Als hij er zelf niet over wil praten, waarom zou ik dat dan doen?"

We kijken elkaar aan. Tijd om Wilders te laten voor wat hij is. |

**'Ze vroegen
wat ik thuis in de
boekenkast heb
staan. Wat moet
ik antwoorden
op zo'n vraag?'**